

РОЗДІЛ 4. ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

КОМП'ЮТЕРНО-ОРІЄНТОВАНІ ТЕХНОЛОГІЇ
У РОБОТІ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУCOMPUTER-ORIENTED TECHNOLOGIES
IN WORKING WITH CHILDREN OF PRESCHOOL AGE

Стаття присвячена актуальній проблемі використання комп'ютерно-орієнтованих технологій в освітньому процесі закладів дошкільної освіти. Резюмовано, що їх впровадження в систему дидактичних засобів закладу дошкільної освіти є потужним фактором забезпечення інтелектуального, морального, естетичного розвитку дитини і, відповідно, її залучення до світу інформаційної культури. Однак, незважаючи на значні можливості електронних освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку, проблема потребує ретельного вивчення. Комп'ютерно-орієнтовані технології в дошкільній освіті потрактовано як комплекс навчально-методичних матеріалів, форм і методів вдосконалення освітньої діяльності працівників закладів дошкільної освіти, забезпечення розвитку, діагностики, корекції особистості дітей дошкільного віку у її процесі, які передбачають застосування інструментальних засобів обчислювальної техніки (комп'ютера, Інтернету, телевізора, відео, DVD, CD, мультимедіа, аудіовізуального обладнання). Доведено ефективність використання сучасних комп'ютерно-орієнтованих технологій в освітньому процесі, що дозволяє забезпечити його інформаційну ємність, видовищність і комфортність, суттєво підвищити мотивацію дітей до навчання, сприяти найбільш широкому розкриттю здібностей дітей дошкільного віку, активізації їх розумової діяльності. Необхідною умовою інформатизації освіти визначено готовність педагогів до використання комп'ютерних технологій, навчання їх у процесі передачі знань, що означає їх постійну, безперервну самоосвіту. Підсумовано основні критерії відбору комп'ютерно-орієнтованих технологій для роботи з дітьми: відповідність віку; високий розвиваючий потенціал; виховні та / або навчальні можливості програми; можливість використання як у колективній, так і в індивідуальній грі; різнобічний розвиток; естетичність дизайну; можливість освоєння дітьми з обмеженими можливостями.

Ключові слова: комп'ютерно-орієнтовані технології, інструментальні засоби обчис-

лювальної техніки, освітній процес закладу дошкільної освіти, інформатизація освіти.

The article is devoted to the actual problem of using computer-oriented technologies during the educational process of preschool educational institutions. There is summarized that its implementation to the system of didactic means of preschool educational institution turns out as the powerful providing factor of intellectual, moral, aesthetic development of the child and, in accordance, its involvement to the informative culture world. However, despite of the significant opportunities of electronic educational resources in working with children of preschool age, the problem needs for careful study. Computer-oriented technologies in preschool education are interpreted as the complex of teaching materials, forms and methods of employees of preschool education institutions educational activity improving, providing of development, diagnostics, correcting of the personality of preschool children in its process, which provide application of computing equipment instrumental tools (computer, Internet, TV, video, DVD, CD, multimedia, audio-visual equipment). The effectiveness of modern computer-oriented technologies using in the educational process is proved. It allows providing its information capacity, entertainment and comfort, to increase significantly children's motivation to study, to promote the widest possible disclosure of the abilities of preschool children, activation of their mental activity. Readiness of pedagogues to use computer technologies, to study in the process of knowledge transfer is defined necessary condition of informatization of education. It means their constant, continuous self-education. The main criteria for selecting computer-aided technologies for working with children are summarized: accordance to the age; high development potential; educational and / or didactic opportunities of the program; possibility to be used in both collective and individual game; versatile development; design aesthetics; the possibility of development by children with disabilities.

Key words: computer-oriented technologies, computing equipment instrumental tools, educational process of pre-school educational institution, informatization of education.

УДК 373.2.015.31:004.9

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-18-3-34>

Ємчик О.Г.,

канд. пед. наук,
старший викладач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Проблема інформатизації та комп'ютеризації освіти є однією з глобальних проблем сучасного суспільства. Бурхливий розвиток комп'ютерних технологій і впровадження їх в Україні наклали певний відбиток на розвиток особистості сучасної дитини.

Обсяг інформації, що постійно зростає, який діти повинні засвоювати не механічно, а осмислено, вимагає більш досконалих форм, методів і прийомів навчання. У поліпшенні організації навчально-

виховної роботи з дітьми та підвищенні її якості велику допомогу педагогам закладу дошкільної освіти надають комп'ютерно-орієнтовані освітні технології з використанням електронних освітніх ресурсів. Електронними освітніми ресурсами (далі – ЕОР) називають навчальні матеріали, для відтворення яких використовуються електронні пристрої. Найбільш сучасним і ефективним засобом для відтворення ЕОР є комп'ютер. Для підвищення якості освітнього процесу можуть вико-

ристовуватися комп'ютерно-орієнтовані освітні технології з такими електронними освітніми ресурсами, як презентаційні матеріали, електронні підручники, навчальні програми та ін. Кожен тип електронних ресурсів в освітньому процесі закладу дошкільної освіти вирішує обмежене коло специфічних завдань

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Висвітлення проблем, пов'язаних із використанням сучасних інформаційних і комп'ютерних технологій в освітньому процесі, започатковане і розвинене у фундаментальних доробках Р. Вільямса, Б. Гершунського, В. Глушкова, А. Єршова, К. Маклін, Ю. Машбиць, С. Пейперта, Е. Полат та ін. У роботах цих авторів показано, що впровадження комп'ютерних освітніх технологій у практику є однією з форм підвищення ефективності освітнього процесу.

С. Пейперт, зокрема, один із перших запропонував використовувати комп'ютер у роботі з дітьми. Він вважав, що комп'ютерно-орієнтовані технології можуть змінити характер навчання і зробити його більш цікавим, а одержувані знання – більш глибокими й узагальненими. Практика використання електронних ресурсів у закладах дошкільної освіти переконливо доводить не тільки можливість і доцільність цього процесу, але й особливу роль комп'ютерних технологій у розвитку інтелекту й особистості дитини [6].

Проблемою розробки і використання комп'ютерно-орієнтованих освітніх технологій займалися Н. Атапова, А. Верлань, М. Головань, А. Гуржій, Ю. Дорошенко, М. Жалдак, Ю. Жук, І. Іваськів, В. Лапінський, В. Мадзігон, Д. Матро, Н. Морзе, С. Раков, Ю. Рамський, І. Роберт, П. Ротаєнко, В. Руденко, М. Семко, А. Християнинов та ін.

Технології комп'ютеризованого навчання досліджували вчені А. Ашеро́в, А. Довгялло, А. Савельєв, А. Молибог, Г. Клейман, Н. Краудер, С. Пейперт, В. Скіннер та ін.

Значення функцій інформаційних технологій в освітньому процесі розглядали Г. Балл, Т. Гергей, В. Глушков, А. Довгялло, А. Єршов, М. Жалдак, В. Монахов, І. Підласий, С. Смирнов та ін.

Дослідженню проблеми використання комп'ютерних технологій в освіті загалом завжди приділялася певна увага, однак саме використанню інформаційних технологій у дошкільній освіті присвячено не так багато досліджень учених К. Віттенберг, С. Дяченко, І. Мардарова та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Сьогодні вже можна говорити, що впровадження комп'ютерно-орієнтованих технологій у систему дидактичних засобів закладу дошкільної освіти є потужним фактором забезпечення інтелектуального, морального, естетичного розвитку дитини і, відповідно, її залучення до світу інформаційної культури. Однак, незважаючи

на значні можливості електронних освітніх ресурсів у роботі з дітьми дошкільного віку, вони ще не знайшли тут належного застосування.

Досі немає методики використання електронних освітніх ресурсів у педагогічному процесі, не систематизовані комп'ютерні розвиваючі програми, не сформульовані єдині програмно-методичні вимоги до комп'ютерних занять. Нині це єдиний вид діяльності, не регламентований спеціальною освітньою програмою. Основна ідея педагогів-новаторів полягає в гармонійному з'єднанні сучасних технологій із традиційними засобами розвитку дитини для формування психічних процесів, головних сфер особистості, розвитку творчих здібностей. Це нововведення вимагає ретельного вивчення не тільки з боку педагогів і психологів, а й медиків.

Мета статті – дослідити особливості використання комп'ютерно-орієнтованих технологій в освітньому процесі закладів дошкільної освіти.

Виклад основного матеріалу. Інформаційна технологія – комплекс методів, способів і засобів, що забезпечують зберігання, обробку, передачу та відображення інформації, орієнтовані на підвищення ефективності праці. На сучасному етапі методи, способи і засоби безпосередньої взаємодії пов'язані з комп'ютером (комп'ютерні технології).

Комунікаційні технології визначають методи, способи і засоби взаємодії людини з зовнішнім середовищем. У цих комунікаціях комп'ютер займає своє місце. Він забезпечує комфортну, індивідуальну, різноманітну, високоінтелектуальну взаємодію об'єктів комунікації.

Поєднуючи інформаційні та комунікаційні технології, проектуючи їх на освітню практику, необхідно відзначити, що основним завданням, яке стоїть перед їх впровадженням, є адаптація людини до життя в інформаційному суспільстві.

Комп'ютерно-орієнтовані технології в освіті – це комплекс навчально-методичних матеріалів, технічних та інструментальних засобів обчислювальної техніки в освітньому процесі, формах і методах їх застосування для вдосконалення діяльності працівників закладів освіти (адміністрації, вихователів, методистів), а також для освіти (розвитку, діагностики, корекції) дітей. У процесі їх впровадження відбувається використання комп'ютера, Інтернету, телевізора, відео, DVD, CD, мультимедіа, аудіовізуального обладнання, тобто всього того, що може забезпечувати широкі можливості для пізнавального розвитку.

Отже, комп'ютерно-орієнтовані технології в дошкільній освіті можемо визначити як комплекс навчально-методичних матеріалів, форм і методів вдосконалення освітньої діяльності працівників закладів дошкільної освіти, забезпечення розвитку, діагностики, корекції особистості дітей дошкільного віку у її процесі, які передбачають

застосування інструментальних засобів обчислювальної техніки (комп'ютера, Інтернету, телевізора, відео, DVD, CD, мультимедіа, аудіовізуального обладнання).

Сучасні комп'ютерно-орієнтовані технології повільно і не системно впроваджуються в освітній процес закладів дошкільної освіти, вони забезпечують його оптимізацію, технологічність і відкривають нові перспективи для їх використання а саме:

- забезпечення нової, активної форми фіксації продуктів інтелектуальної діяльності;

- можливість доступу до практично необмеженого обсягу потрібної навчальної та наукової інформації, високу швидкість її отримання, варіативність способів аналітичної обробки, виникнення феномену «Безпосереднього включення» особистості в інформаційний простір;

- можливість вступати в конструктивний змістовий діалог з іншим користувачем, організувати з ним єдине функціональне предметне середовище.

У дітей дошкільного віку переважає наочно-образне мислення. Головним принципом організації діяльності дітей цього віку є принцип наочності. Використання різноманітного ілюстративного матеріалу, як статичного, так і динамічного, дозволяє педагогам закладів дошкільної освіти швидше досягти поставленої мети під час безпосередньої освітньої діяльності та спільної діяльності з дітьми.

Грамотне використання сучасних комп'ютерно-орієнтованих технологій дозволяє зробити освітній процес інформаційно-ємним, видовищним і комфортним, суттєво підвищити мотивацію дітей до навчання, відтворювати реальні предмети або явища в кольорі, русі та звуці, що сприяє найбільш широкому розкриттю здібностей дітей дошкільного віку, активізації розумової діяльності.

Перевагами застосування комп'ютерно-орієнтованих технологій в освітньому процесі закладу дошкільної освіти є їх здатність:

- показати інформацію на екрані в ігровій формі, таким чином забезпечуючи мотивацію дітей дошкільного віку до освітньої діяльності через основну діяльність – гру;

- в доступній формі, яскраво, образно піднести дітям дошкільного віку матеріал, що відповідає їх наочно-образному мисленню;

- активізувати увагу дітей рухом, звуком, мультимедією, але не перевантажувати матеріал ними;

- сприяти розвитку у дітей дошкільного віку дослідницьких здібностей, пізнавальної активності, навичок і талантів;

- заохочувати дітей до вирішення проблемних завдань і подолання труднощів.

Проте головні умови впровадження комп'ютерно-орієнтованих технологій в освітній процес закладів дошкільної освіти полягають у тому,

щоб із дітьми працювали фахівці, ознайомлені з технічними можливостями комп'ютера, які володіють високим рівнем навичок роботи з ним; виконують санітарні норми і правила використання інформаційно-комп'ютерних технологій у закладах дошкільної освіти; орієнтуються в комп'ютерних програмах, розроблених і сконструйованих спеціально для дітей дошкільного віку; знають етичні правила застосування комп'ютера і володіють методикою залучення дітей до нових технологій; знають вікові анатомо-фізіологічні та психічні особливості дітей дошкільного віку; здатні до реалізації та адаптації освітніх програм закладів дошкільної освіти.

Тобто необхідною умовою інформатизації освіти є готовність педагогів до використання комп'ютерних технологій, навчання їх у процесі передачі знань, що означає їх постійну, безперервну самоосвіту.

Інформаційно-комунікативна компетентність вихователя – компонент його загальної педагогічної культури, найважливіший показник його професійної майстерності та відповідності світовим стандартам у галузі дошкільної освіти.

Обираючи комп'ютер для освітніх цілей, слід враховувати ті умови, які змінюються з розвитком інформаційного суспільства. Так, Н. Атапова наводить нові кваліфікаційні уміння педагога в умовах інформатизації суспільства:

- педагог повинен володіти відповідними знаннями, які містяться в комп'ютерній програмі;

- індивідуалізація навчання передбачає введення в освітній процес комп'ютера з використанням значної кількості методик, якими педагог повинен володіти досконало;

- педагог повинен знати програмне забезпечення, його складові частини, вміти допомогти дитині на кожному етапі заняття [2, с. 35].

Застосування комп'ютерно-орієнтованих технологій із залученням електронних ресурсів можна вважати ефективним способом передачі знань, який відповідає якісно нового змісту навчання і розвитку дитини у сучасному суспільстві. З особливою увагою педагогу слід поставитися до обрання електронних ресурсів і програмного забезпечення освітнього процесу, відбір яких здійснюється за такими критеріями: відповідність віку; високий розвиваючий потенціал; виховні та / або навчальні можливості програми; можливість використання як у колективній, так і в індивідуальній грі; різнобічний розвиток; естетичність дизайну; можливість освоєння дітьми з обмеженими можливостями.

Висновки. Отже, комп'ютеризація дошкільної освіти відкриває перед педагогами нові можливості для впровадження в освітній процес сучасних методичних розробок. Ефективність комп'ютеризації закладу дошкільної освіти залежить від компетентності вихователів і якості та відповідності

дидактичних програмних засобів. Перспективою подальших досліджень цієї проблеми для нас створення сприятливих організаційно-педагогічних умов для використання сучасних комп'ютерно-орієнтованих технологій в освітньому процесі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Астаф'єва О. Інформатизація та комп'ютеризація в гуманітарній освіті. *Вища освіта України*. 2003. № 2. С. 108–114.
2. Атапова Н.В. Информационные технологии в школьном оборудовании. Москва : РАО, 1994. 186 с.
3. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні / наук. керівник : А.М. Богуш ; авт. кол-в : Богуш А.М., Бєленька Г.В. та ін. Київ, 2012. 26 с.

4. Дяченко С.В. Підготовка майбутніх вихователів до формування основ комп'ютерної грамотності старших дошкільників : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Луганськ, 2009. 20 с.

5. Мардарова І.К. Підготовка майбутніх вихователів до використання комп'ютерних технологій в організації пізнавальної діяльності старших дошкільників : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. Одеса, 2012. 21 с.

6. Тихомиров О.К. Психологические проблемы компьютеризации. *Вопросы философии*. 2006. № 3. С. 15–19.

7. Racu I.I., Lystopad O.A., Mardarova I.K. The Formation of Future Preschool Teachers' Competence Required for Using Computer Technology. *Наука і освіта*. 2017. № 5. С. 23–26.